

SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA TIL O'RGANISH: YANGI IMKONIYATLAR VA ISTIQBOLLAR

Durdona Pardaboyeva Zokir qizi

O`zDJTU, talaba

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining til o'rganish jarayonidagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Unda zamonaviy raqamli vositalar yordamida til o'rganishning samaradorligi, shaxsiylashtirilgan ta'lim imkoniyatlari hamda virtual o'qituvchilar va chatbotlarning roli tahlil qilingan. Shuningdek, sun'iy intellekt asosida talaffuzni to'g'rilash, interaktiv mashqlar va real hayotga yaqin simulyatsiyalar orqali o'quvchilarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Maqolada til o'rganish jarayonini yanada qulay, tezkor va samarali qilishda sun'iy intellektning istiqbollari ham yoritilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, til o'rganish, chatbot, shaxsiylashtirilgan ta'lim, talaffuz, raqamli ta'lim.

Bugungi globallashuv jarayonida chet tillarini bilish muhim kompetensiyalardan biriga aylandi. Xalqaro muloqot, ta'lim, biznes va texnologiyalar rivoji til o'rganishga bo'lgan talabni keskin oshirdi. An'anaviy o'qitish usullari bilan birga endilikda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari ham til o'rganish jarayoniga chuqur kirib kelmoqda.

Sun'iy intellekt yordamida til o'rganish — bu shaxsga moslashtirilgan, tezkor va samarali ta'lim jarayonini ta'minlaydigan zamonaviy yondashuvdir. Ushbu maqolada SI texnologiyalarining til o'rganishdagi o'rni, afzalliklari, imkoniyatlari va kelajak istiqbollari tahlil qilinadi.

1. Sun'iy intellekt va ta'lim integratsiyasi

Sun'iy intellekt insonning fikrlash jarayonini modellashtiruvchi va ma'lumotlarni tahlil qiluvchi texnologiya bo'lib, u ta'lim sohasida ham keng qo'llanilmoqda. Til o'rganish jarayonida SI quyidagi vazifalarni bajaradi:

O'quvchining bilim darajasini aniqlash

Individual o'quv reja tuzish

Xatolarni avtomatik tahlil qilish

Talaffuzni tekshirish va tuzatish

Interaktiv mashqlar yaratish

Bu jarayonlar an'anaviy sinf tizimiga qaraganda ancha moslashuvchan va samarali hisoblanadi. Har bir o'quvchi o'z tezligida va ehtiyojiga qarab bilim olishi mumkin.

2. Shaxsiylashtirilgan ta'lim tizimi

Sun'iy intellektning eng katta afzalliklaridan biri — bu shaxsiylashtirilgan ta'limdir. Har bir o'quvchining bilim darajasi, o'zlashtirish tezligi va qiyinchiliklari turlicha bo'ladi.

SI tizimlari esa quyidagicha ishlaydi:

o'quvchi test yoki mashqlarni bajaradi

tizim natijalarni tahlil qiladi

kuchli va zaif tomonlarni aniqlaydi

mos yangi materiallarni tavsiya qiladi

Natijada har bir foydalanuvchi o'ziga mos “virtual o'quv reja” asosida o'qiydi. Bu yondashuv o'qish samaradorligini bir necha barobar oshiradi.

3. Virtual o'qituvchilar va chatbotlar

So'nggi yillarda chatbotlar va virtual o'qituvchilar til o'rganishda muhim vositaga aylandi. Ular foydalanuvchi bilan real suhbatga o'xshash muloqot qiladi.

Masalan:

savollarga darhol javob beradi

dialog mashqlarini tashkil qiladi

grammatik xatolarni ko'rsatadi

yangi so'zlarni tushuntiradi

Eng katta afzalligi shundaki, ular 24/7 ishlaydi. Bu esa o'quvchiga istalgan vaqtda mashq qilish imkonini beradi.

4. Talaffuz va nutqni rivojlantirish

Til o'rganishda eng qiyin bosqichlardan biri — to'g'ri talaffuzni shakllantirishdir. Sun'iy intellekt bu muammoni ham hal qilishga yordam beradi.

SI asosidagi tizimlar:

foydalanuvchi nutqini tinglaydi

talaffuzni tahlil qiladi

xatolarni aniqlaydi

to'g'ri variantni ko'rsatadi

Bu ayniqsa ingliz, nemis, fransuz va boshqa tillarni o'rganishda juda foydali.

O'quvchi o'z nutqini doimiy ravishda takomillashtirib boradi.

5. Interaktiv va o'yinlashtirilgan o'qish (Gamification)

Sun'iy intellekt asosidagi ilovalar ko'pincha o'qishni qiziqarli qilish uchun o'yin elementlaridan foydalanadi. Bu usul "gamification" deb ataladi.

U quyidagilarni o'z ichiga oladi:

ball tizimi

darajalar (level)

mukofotlar

reytinglar

Natijada o'quvchi o'qishni majburiyat emas, balki qiziqarli jarayon sifatida qabul qiladi. Bu motivatsiyani oshiradi va muntazam o'rganishga yordam beradi.

6. Real hayotga yaqin simulyatsiyalar

SI texnologiyalari yordamida real hayotga yaqin vaziyatlar yaratiladi.

Masalan:

aeroportda muloqot

mehmonxonada ro'yxatdan o'tish

restoran buyurtmalari

ish intervyulari

Bunday simulyatsiyalar o'quvchini haqiqiy hayotdagi vaziyatlarga tayyorlaydi. Bu esa nazariy bilimni amaliy ko'nikmaga aylantiradi.

7. Sun'iy intellektning afzalliklari va cheklovlari

Afzalliklari:

tez va samarali o'rganish

individual yondashuv

24/7 foydalanish imkoniyati

arzon va qulay resurslar

interaktiv metodlar

Cheklovlari:

inson o'qituvchisi o'rnini to'liq bosa olmaydi

internetga bog'liqlik

ba'zan texnik xatolar

insoniy muloqot hissiyotlarining yetishmasligi

Shunga qaramay, SI an'anaviy ta'limni to'ldiruvchi kuchli vosita bo'lib xizmat qiladi.

8. Kelajak istiqbollari

Mutaxassislarning fikricha, kelajakda sun'iy intellekt til o'rganish jarayonini yanada mukammal darajaga olib chiqadi. Kutilayotgan yangiliklar:

to'liq virtual o'qituvchilar

real vaqt tarjima tizimlari

neyrotexnologiyalar bilan integratsiya

yanada aniq talaffuz tahlili

Bu esa har bir inson uchun istalgan tilni o'rganishni yanada osonlashtiradi.

Xulosa

Sun'iy intellekt til o'rganish jarayonini tubdan o'zgartirib, uni yanada tez, qulay va samarali qildi. Endi har bir inson o'z telefon yoki kompyuteri orqali mustaqil ravishda istalgan tilni o'rganish imkoniga ega. Shu bilan birga, SI inson o'qituvchisini to'liq almashtirmaydi, balki uni qo'llab-quvvatlovchi kuchli

yordamchi sifatida xizmat qiladi. Kelajakda esa bu texnologiya ta'lim sohasida yanada katta inqiloblar yaratishi shubhasiz.

. FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

G'ulomov A. G'. (2003). Ona tili o'qitish metodikasi. Toshkent: O'qituvchi.

Mahmudov N. (2010). Til va tafakkur. Toshkent: Sharq nashriyoti.

Yo'ldoshev J. G'. (2015). Pedagogik texnologiyalar. Toshkent: Fan va texnologiya.

Hasanov S. (2018). Chet tilini o'qitish metodikasi. Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti.

Djurayeva M. (2020). Ingliz tili o'qitish metodikasi. Toshkent: TDPU nashriyoti.

Harmer, J. (2015). The Practice of English Language Teaching. Pearson Education